

مطالعه تحلیلی وضعیت تولید علم حوزه علوم ورزشی ایران با رویکرد ارائه راهکارهای تحقق سند

چشم‌انداز ۱۴۰۴

مجری: دکتر محمد فرامرزی

عضو هیات علمی دانشگاه شهر کرد. ۱۳۹۷

هدف: یکی از مهمترین عوامل پیشرفت یک رشته علمی، توان پژوهشی و کیفیت تولیدات علمی آن رشته در سطح ملی و بین‌المللی است که توانایی رقابت علمی آن رشته را نشان می‌دهد. در این راستا انتشار مقاله در مجله‌های معتبر بین‌المللی که اغلب به زبان انگلیسی هستند از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. هدف از این پژوهش مطالعه تحلیلی و ارزیابی کمی و کیفی تولیدات علمی حوزه علوم ورزشی ایران در پایگاه استنادی وب آف ساینس (WOS) و اسکوپوس ترسیم سهم این حوزه در تولیدات علمی جهان در دو دهه اخیر (از ۱۹۹۰ تا پایان سال ۲۰۱۶) است. **روش پژوهش:** این پژوهش به روش علم‌سنجی انجام شده است و با استفاده از شاخص‌های کمی (تعداد مدارک) و شاخص کیفی (تعداد استناد، میانگین استناد، و شاخص هرش) تولیدات علمی ایران در حوزه علوم ورزشی و تربیت بدنی در پایگاه استنادی وب آف ساینس و اسکوپوس را مورد ارزیابی قرار داده است. جامعه آماری شامل کلیه مدارک علمی نمایه شده در پایگاه استنادی وب آف ساینس و اسکوپوس بود که با واژه‌های مرتبط با حوزه علوم ورزشی در آن پایگاه بازیابی شدند. یافته‌ها با آمار توصیفی و گزارش‌های استنادی پایگاه مذکور تحلیل شدند. **نتایج و یافته‌ها:** تولیدات علمی حوزه تربیت بدنی و ورزش جهان در پایگاه اطلاعاتی وب آف ساینس، ۴۶۷۸۸۷ مدرک است که سهم ایران از تولید علم جهان در این حوزه ۲۷۵۵ مدرک (۰/۵۸ درصد) است. گزارش پایگاه استنادی وب آف ساینس نشان می‌دهد که ایران پس از کشورهای ژاپن، چین، تایوان، کره جنوبی، ترکیه و اسرائیل غاصب در رتبه هفتم در میان کشورهای آسیا قرار دارد. یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که در سطح خاورمیانه، ایران پس از کشورهای ترکیه و اسرائیل غاصب در رتبه سوم قرار دارد. نتایج پژوهش در خصوص مشارکت مؤسسات و دانشگاه‌ها در تولیدات علمی حوزه تربیت بدنی و ورزش نشان می‌دهد که دانشگاه آزاد اسلامی (کلیه واحدهای سراسر کشور) با سهم ۲۳/۳۷ درصد (۶۴۴ مدرک از کل ۲۷۵۵) پرکارترین دانشگاه مشارکت‌کننده و پس از آن دانشگاه علوم پزشکی تهران با ۴۰۰ مدرک (۱۴/۵۱ درصد) و دانشگاه تهران با ۲۴۲ مدرک (۸/۷۸ درصد) قرار دارند. یافته‌ها نشان می‌دهد میانگین استناد به مدرک ۵/۵۷ است. شاخص هرش تولیدات علمی حوزه علوم ورزشی ایران نمایه شده در پایگاه اطلاعاتی وب آف ساینس، ۴۳ است؛ یعنی اینکه ۴۳ مدرک (مقاله) وجود دارد که هر کدام حداقل ۴۳ مورد استناد قرار گرفته‌اند. همچنین نسبت تعداد خوداستنادی (۵۳۹) به کل استنادهای دریافتی (۱۵۳۵۴) برابر ۳/۵۱ درصد است که نسبت مناسبی است و تعداد خوداستنادی بالا نیست اما کمیت تولیدات علمی در مقایسه با وجود دانشگاه‌های معتبر و تعداد اساتید و دانشجویان در این حوزه پایین است و باید مورد توجه مسئولان آموزشی و پژوهشی کشور قرار گیرد. بنابراین، با توجه به اهداف پیش‌بینی شده در سند چشم‌انداز ۱۴۰۴ برای

جایگاه علمی کشور، به نظر می‌رسد با توجه به وضع موجود، نیاز به تدوین یک برنامه راهبردی مؤثر در حوزه علوم ورزشی با مشارکت متخصصان این حوزه جهت کسب جایگاه مطلوب ترسیم شده در اهداف کلان نظام علم و فناوری کشور که دستیابی به جایگاه اول علم و فناوری در جهان اسلام می‌باشد ضرورت دارد.

کلیدواژه ها: تربیت بدنی و علوم ورزشی ، تولیدات علمی، علم‌سنجی، تحلیل استنادی